

1TA30 Yleiset palvelut

Toiminta

Yleisten palveluiden toimialalla palvelujärjestelmän ja palveluverkon uudistamista on valmisteltu vastaanottotoiminnan, alueellisen erikoissairaanhoidon ja aikuissosiaalityön (R1), osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien (R2), erikoissairaanhoidon ja yliopistosairaalan (R4) palveluiden uudistuksissa sekä mielenterveys ja päihdepalveluiden uudistuksessa (R5). Aluevaltuusto hyväksyi R1 ja R2 uudistuskokonaisuudet jo 17.6.2024. Näiden toimeenpanoa aloitettiin asteittain yleisten palveluiden lautakunnan päätöksillä syksyllä 2024 aluevaltuuston tahtotilan mukaisesti, ja jatkettu 2025 kevään aikana. Toimeenpanon päätöksissä on edetty hitaammin kuin TA25 suunnittelussa tavoiteltiin. Toukokuussa 2025 R4 eteni aluevaltuustoon päätökseen. R5 on valmistelussa ja tavoitetila sen valmistumiseen on loppuvuodesta 2025. Toimialan toiminnan tarkemmat tiedot peruspalveluiden ja erityispalveluiden toimilinjatietojen alla.

Sisäisen valvonnan toteutuminen

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan hyvinvointialueen sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus, tuloksellisuus ja taloudellisuus. Yleisten palveluiden toimialalla sisäinen valvonta on osa normaalia päivittäisjohtamista. Sisäisen valvonnan avulla arvioidaan toimialalle asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Vuoden 2025 sisäisen valvonnan painopisteinä hyvinvointialuetasoisesti ovat varautuminen ja väestönsuojelu, hankinnat ja hankintasopimukset, palvelujärjestelmä uudistuksen seuranta sekä omavalvonnan toimeenpano.

Varautuminen ja väestönsuojelu. Valmiussuunnitelman päivittäminen tapahtuu STM:n ohjeistuksen mukaan jatkuvana toimintana. **Hankintoja** koskevia toimi- ja päätösvaltuuksia on noudatettu. Hankinnoille on asianmukaiset luvat ja niistä on tehty asianmukaiset hankintapäätökset. Toimivaltuuksien ylityksiä ei ole havaittu. Toimialalla on lisäksi tehty suora hankintoja, joille on ollut olemassa hankintalain mukainen peruste. Toimialan hankinnoista on olemassa hankintasopimusasiakirjat (ml. liitteet) ja sopimukset on tallennettu D10:iin. **Palvelujärjestelmä uudistuksen** toimeenpano etenee, ja siitä tarkemmin yllä toimintaosiossa sekä toimilinjojen toimintateksteissä jatkossa. Toimeenpanon eteneminen taloussuunnitelman mukaisesti edellyttää, että toimeenpanoon liittyvät lautakunnan päätökset saadaan ajallaan. **Omavalvonnan** toimeenpano on valmistunut toimialalla ohjeistuksen mukaisesti. Päivitetyt omavalvontasuunnitelmat ovat nähtävillä www-sivuilla ja toimintayksiköissä. Toimialan merkittävimpiä riskejä ovat tällä hetkellä henkilöstön saatavuus ja riittävyys palvelujärjestelmän ja hoitotakuun mukaiseen palvelutuotantoon.

Tuottavuustoimenpiteiden toteutuminen

Tuottavuustoimenpiteet etenevät yleisesti kokonaistalouden näkökannalta hyvin, mutta yksittäisten toimenpiteiden muutosseurannassa on haasteita toiminta- ja talousseurantajärjestelmien toimivuuden näkökannalta. Toteutumista seurataan liitteenä olevalla taulukolla.

Talous, olennaiset poikkeamat talousarvioon ja toimialueen toimenpiteet talousarvion pitävyyden varmistamiseksi

Yleisten palveluiden toimialueella talous ensimmäisellä kolmanneksella yleisesti etenee suunnitellusti. Tulot ovat kasvaneet viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna lähes 5 M€ ja ovat talousarvion hyvin optimistisessa tavoitteessa tällä hetkellä. Loppuvuoden asiakasmaksutuloja voi pienentää asiakasmaksukaton täyttyminen sekä lisääntyneet asiakasmaksuvapautukset. Toimintakulut ovat pysyneet kokonaisuutena hyvin talousarviossa. Ostopalvelut ovat laskeneet viime vuoteen verrattaessa samana ajanjaksona vajaa 300 000 euroa, mutta ovat ylittäneet talousarvion noin 1,5 M€, mutta aineissa ja tarvikkeissa sekä henkilöstömenoissa suhteutettuna talousarvioon on taas saavutettu merkittäviä säästöjä. Toimiala jatkaa tiukkaa talousseurantaa ja tuotavuusohjelman toteutumista. Aluevaltuuston hyväksymän muutostalousarvion kohdentamattomat supistukset tullaan kohdentamaan henkilöstömenoihin ja ostopalveluihin sekä aineisiin ja tarvikkeisiin palveluysikkötasoisesti.

Peruspalvelut**Toiminta****Sote-keskuspalvelut**

Sotokeskuksissa on huhtikuun lopussa yhteensä 37 lääkärinvirkaa vailla vakituista tekijää. Määräaikaiset sijaiset, henkilöstövuokraus, työn osa-aikaisuudet ja lakisääteiset poissaolot huomioiden absoluuttinen vaje on huhtikuun lopussa yhteensä 45 lääkärinä. Hoitotakuulainsäädäntö muuttui vuoden 2025 alussa. Sen mukaan lääkärin vastaanotolle tulee päästä kiireettömässä hoidossa kolmen kuukauden kuluessa ja alle 23-vuotiaiden 14 vuorokauden kuluessa. Hoitotakuu ei kaikkien potilaiden kohdalla toteudu, sillä edellä mainitusta lääkäriresurssista huomattava osa kohdentuu myös muille toimialueille annettavaan sektorityöhön. Kiireellinen hoito pystytään tuottamaan hoitotakuusäännösten mukaisesti. Suun terveydenhuollossa hoitotakuuajat ovat vuoden alusta kuusi kuukautta yli 23-vuotiaille ja kolme kuukautta alle 23-vuotiaille. Suun terveydenhuollossa on toimintatapoja muuttamalla ja selkeyttämällä alkuvuoden 2025 aikana saatu jonoista purettua pois reilu 2200 potilasta. Alkuvuoden 2025 aikana soteasemien pitempiaikaisia toiminnan sulkuja ei ole tarvittu. Keskisellä alueella on ensimmäisenä alueista otettu käyttöön keskitetty puhelinpalvelu. Digitaalisessa sotokeskuksessa otettiin käyttöön OmaSavon mobiiliapplikaatio maaliskuussa, joka näkyi myös palvelun käyttäjämäärien kasvuna. Huhtikuussa rekisteröityneitä käyttäjiä oli noin 12000.

Osastopalvelut

R2-palvelujärjestelmän toimeenpanosuunnitelman mukaisesti Pielaveden osaston toiminta päättyi 1.1.2025 ja Karttulan osaston toiminta 1.4.2025. Kaavin osaston toiminta tulee päättyään 1.6.2025 alkaen. Henkilöstövajeiden vuoksi osastopaikkoja on jouduttu tilapäisesti sulkemaan kaikilla alueilla. Osastopaikoista noin 33 % on epätarkoituksenmukaisesti kotiin annettavien palveluiden tai tuetun asumisen odottajien käytössä. Odottajien lukumäärä on ollut Q1 ajalla keskimäärin 100 (vaihteluväli 105–148) henkilöä.

Yleiset palvelut

Työikäisten sosiaalipalvelut

Käyttösuunnitelmassa 2025 vahvistetun työpajan toimintojen päättämistä on edistetty, yhden työpajan toiminta lakkautuu 30.6.2025. Asiakkaille järjestetään tarvittavat palvelut muilla tavoin. Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (TYM-laki) on astunut voimaan, työikäisten sosiaalipalveluista on osallistuttu aktiivisesti yhteistyöverkoston toimintaan ja lakisääteiseen palvelujen kehittämiseen. Asumispäivystyksen kilpailutuksesta on tehty päätös yleisten palveluiden lautakunnassa huhtikuussa 2025, sopimuskausi tulee alkamaan 1.1.2026. Sosiaalityön henkilöstön vaihtuvuus ja saatavuus haastavat edelleen palvelutuotantoa. Yhteisen asiakastietojärjestelmän käyttöönoton viivästyminen hidastaa merkittävästi palvelutuotannon kehittämisen mahdollisuuksia muun muassa monipaikkaisen tai etänä tehtävän viranhaltijatyön toteuttamista.

Sisäisen valvonnan toteutuminen toimilinjalla

Palveluyksiköiden talouden seuranta toteutuu säännöllisesti kuukausittain ja toteumaa käsitellään palveluyksiköiden johtoryhmissä. Toimintaan liittyviä riskejä seurataan mm. Laatuportin ilmoitusten kautta. Henkilöstö- ja hankintapäätökset tehdään hallintosäännön mukaisesti.

Peruspalveluiden osalta valmiussuunnitelman päivittäminen STM:n ohjeistuksen mukaan jatkuvana toimintana. Kilpailutusten käynnistäminen ja yksittäisten suoraan hankintasopimusten seuranta ohjeiden mukaisesti. Palvelujärjestelmänuudistuksen toimeenpano ja seuranta tavoitteiden mukaisesti. Päivitetyt omavalvontasuunnitelmat ovat nähtävillä [www-sivuilla](http://www.sivuilla) ja toimintayksiköissä.

Tuottavuustoimenpiteiden toteutuminen toimilinjalla

Toteutumista seurataan liitteenä olevalla taulukolla.

Talouden seuranta ja olennaiset poikkeamat talousarvioon toimilinjalla

Toimintatuottojen toteuma on noin 35 % ja tasaisella kertymällä ylittää talousarvion noin 0,5 M€. Tämä selittyy aiempien vuosien kotoutumislain mukaisilla maksetuilla korvauksilla. Maksutuotot kokonaisuutena ovat toteutuneet lähes arvioidulla tavalla.

Hankaloitunut henkilöstötilanne näkyy henkilöstökulujen toteumassa alittumisena ja palvelujen ostojen ylittymisenä. Toimintakulujen osalta toteuma näyttää laskennallista alitusta talousarvioon nähden, mutta palvelujen ostojen ja henkilöstökulujen osalta kulut painottuvat myöhemmälle ajankohdalle.

Osastopalveluiden osalta toimintatuottojen toteuma on 32 % ja -kulujen toteuma on 32 % talousarviosta. Loppuvuodesta toimintatuottojen kertymään vaikuttavat maksukattojen täyttymiset, käytettävissä olevien potilaspaikkojen lukumäärän väheneminen.

Työikäisten sosiaalipalveluiden toimintatuottojen toteuma on 42 % ja toimintakulujen toteuma on 36 % talousarviosta. Toimintatuottojen kertymässä suurin ylitys muodostuu viivästyneistä hyvinvointialueelle maksetuista keha-korvauksista, jotka kohdentuvat kotoutumislain mukaisiin korvauksiin ja kuntouttavaan työtoimintaan.

Sotekeskus palveluiden toimintatuottojen toteuma on 33 % ja toimintakulujen toteuma on 33 %. Maksutuotot ovat lähes talousarvion mukaiset. Toimintakuluissa suurimmat ylitykset ovat

Yleiset palvelut

hoitotarvikkeissa (43 %). Henkilöstötilanne näkyy henkilöstökulujen toteumassa alittumisena ja henkilöstövuokrauskulujen ylittymisenä.

Toimilinjan toimenpiteet talousarvion pitävyyden varmistamiseksi

Merkittävin toimenpide on palvelujen ostojen ja tarvikekulujen tarkka seuranta. Henkilöstön optimaalinen käyttö ja kohdentaminen tarpeen mukaan. Lisäksi tuottavuusohjelmien suunniteltujen toimenpiteiden toimeenpanon toteuttaminen ja siinä onnistuminen.

Yleiset palvelut

Mittarit/tavoitteet

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita	Toteuma 1-4/2025
SOTE-keskus	- Kiireettömän hoitoon pääsyn varmistaminen lain säätämässä rajoissa. - Edistää terveyttä ja ehkäistä kansansairauksia. - Vahvistaa peruspalveluiden palvelutarjontaa ja hoidonporrastusta.	- Hoitoon pääsyn toteutumisaika (odotusaika) hoidon tarpeen arvioinnista (14 vrk) - 3 kk hoitotakuun toteutuminen - COC-indeksi (hoidon jatkuvuus) - Etäpalveluiden käytön %-osuus kaikista käynneistä. - Etävastaanottojen %-osuus kaikista vastaanotoista - Lähetteen määrä erityispalveluihin	- Asiakassegmentaation käyttöönotto ja aktiivinen hyödyntäminen. - Yhtenevän palvelutarpeen arvion kehittäminen ja käyttöönotto. - Vastaanoton toimintamallien vertaaminen ja tarvittaessa yhdenmukaistaminen. - Käytettävissä olevien resurssien hyödyntäminen alueellisesti. - Hoitoketjujen ja Käypä hoito –suositusten yhteneväisen käytön lisääminen koko hyvinvointialueella.	- Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. - Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen. - Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. - Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. - Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita - Talous on tasapainossa.	Hoitoon pääsyn toteutumisaika (odotusaika) hoidon tarpeen arvioinnista (14 vrk) 18,6 vrk. 3 kk hoitotakuun toteutuminen 31,1 vrk. Etäpalveluiden käytön %-osuus kaikista käynneistä 9 %. Etävastaanottojen %-osuus kaikista vastaanotoista 15 %. Lähetteen määrä erityispalveluihin oli 12 483.

Osavuositarkastus

Tammi-huhtikuu 2025

Yleiset palvelut

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita	Toteuma 1-4/2025
Työikäisten sosiaalipalvelut	- Edistää asiakkaiden itsenäistä selviytymistä - Vastata asiakkaiden akuutteihin ennakoimattomiin taloudellisiin tarpeisiin. - Varmistaa henkilöstöresurssin riittävyys laadukkaan ja vaikuttavan suunnitelmallisen sosiaalityön tuottamiseksi.	- Harkinnanvaraista toimeentulotukea (ehkäisevä ja täydentävä) saaneet kotitaloudet (lkm) - Asiakasmäärä/ suunnitelmallisen sosiaalityön sosiaalityöntekijä (60) - Etävastaanottojen määrä / kk	- Asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaisen selvitystyön kehittäminen. - Moniviranomaistyön ja moniammatillisen työskentelyn sekä ennaltaehkäisevän työnohteen kehittäminen. - Henkilöstöresurssin kohdentaminen siten, että eri työntekijöiden ammattitaitoa voidaan hyödyntää parhaiten palveluprosessin eri kohdissa. - Muistutuksiin ja kanteluihin vastataan 4 viikon kuluessa asian vireilletulosta ja niiden sisältöä seurataan.	- Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. - Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen - Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. - Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. - Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita - Talous on tasapainossa.	Harkinnanvaraista toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä on 1823. Asiakasmäärä suunnitelmallisessa sosiaalityössä on keskimäärin 64 asiakasta/ sosiaalityöntekijä. Etävastaanottojen määrä on toteumakaudella 434.

Osavuositarkastus

Tammi-huhtikuu 2025

Yleiset palvelut

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita	Toteuma 1-4/2025
Osastopalvelut	- Ratkaista akuutti terveysongelma ja/tai tasapainottaa pitkäaikaissairaus niin, että potilas pystyy odotettavissa olevan toimintakykynsä mukaisesti mahdollisimman omatoimiseen ja osallistuvaan arkeen. - Kehittää perus- ja vaativan tason osastokuntoutusta - Kehittää elämän loppuvaiheen arvokasta hoitoa	- Hoitojaksot ja -päivät (lkm) - Hoidetut asiakkaat (lkm) - Hoitojakson keskipituus (12 vrk) - HILMOon raportoidut hoidonaikaiset haittatapahtumat	- Yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen palvelujärjestelmän yhteensovittamiseksi ja sujuvoittamiseksi erikois- ja peruspalveluiden sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. - Hoitotyön resurssien riittävyyden edistäminen työtehtäviä tarkentamalla ja muiden ammattiryhmien sekä kolmannen sektorin tuella. - Potilastyössä olevien terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatillisen osaamisen vahvistaminen perehdytyksen sekä täydennys- ja jatkokoulutuksen avulla. - Osastojaksojen vaikuttavuuden parantaminen ja seuranta.	- Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. - Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen - Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. - Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. - Yhteensovittamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita - Talous on tasapainossa.	- Hoitojaksot 3 305 ja hoitopäivät (netto) 45 252. - Hoidetut asiakkaat 2 978 - Hoitojakson keskipituus 7,0 - HILMOon raportoidut hoidonaikaiset haittatapahtumat 0

Yleiset palvelut

Erityispalvelut**Toiminta yleistä**

Toiminnan volyymit hoidettujen henkilöiden, läheteiden, toimenpiteiden, hoitopäivien ja hoitojaksojen osalta on taulukossa 1. Verrattuna vuoden 2024 samaan ajanjaksoon hoitojaksot ovat laskeneet -10,9 % ja nettohoitopäivät -6,8 %. Leikkaustoimenpiteiden määrä on kasvanut +23,8 %, joista lyhytjälkihoitoisen kirurgian osuus on 3058 leikkausta (kasvua edelliseen vuoteen +12,6 %).

Taulukko 1.

	1–4 / 2025	1–4 / 2024
Hoidetut henkilöt	79 501	75 524
Lähetteet	35 758	35 499
Leikkaukset	6 893	5 567
Nettohoitopäivät	55 152	59 153
Hoitojaksot	10 656	11 954

Kiireettömään hoitoon pääsyssä yli 6 kk hoitoa odottaneiden määrä on huhtikuun lopun tilanteessa merkittävästi vähentynyt. Kun vuoden 2024 lopussa yli 6kk hoitoa odottaneita oli n. 2100 potilasta (elokuussa 2024 vielä yli 2700 potilasta), huhtikuun lopussa 2025 vastaava luku oli n. 1500. Laskun taustalla on tehostunut oma päivittäistoiminta, johon liittyy lyhytjälkihoitoisen kirurgian lisääminen, sekä loppuvuoden 2024 aikana käynnistyneet lisätoimet jononpurkuun. Valvira edellytti hoidon odotuksen saattamista lainmukaiselle tasolle 31.3 2025 mennessä, johon tavoitteeseen ei päästy. Päätöstä valvonnan jatkamisesta tai mahdollisesta määräyksestä ja/tai uhkasta ei ole vielä Valvirasta saatu.

Toiminta ja havainnot palveluyksiköittäin**Ydinyksiköt**

Hoidon saatavuus on parantunut aktiivisten jononpurkutoimenpiteiden ansiosta merkittävästi edellisestä vuodesta. Tukielinkirurgialla on tällä hetkellä n. 200 yli 6kk tekonivelleikkausta odottanutta potilasta, kun hoitotakuun ylittävä määrä oli korkeimmillaan yli 900. Jonon purku on toteutettu ensisijaisesti omaa toimintaa tehostamalla (leikkaussaliresurssien järjestelyt ja lyhytjälkihoitoisen kirurgian määrän lisääminen R4 palvelurakenneuudistuksen tavoitteiden mukaisesti), lisäksi leikkauksia on ostettu ja tullaan ostamaan v. 2025 aikana max. 300 kpl Mehiläisestä. Vastaavasti käsikirurgian yli 400 hoitotakuun ylittävien potilaiden määrä on puolittunut omien lääkäriresurssien kohentumisen ja osittain ostopalvelun avulla, ja neurokirurgialla on onnistuttu purkamaan rankaleikkauksien hoitovelkajono kokonaan pois oman in-house yhtiön (JST) kautta viikonloppuisin tehdyillä leikkauksilla. Vastaavasti laitospotilaiden ostopalveluissa on ollut merkittävää vähenemistä Neurokeskuksessa (-600 000 €) erittäin vaativan sairaalapotilaiden hoitoon.

Yleiset palvelut

toiminnan kautta. Osana hyväksyttyä käyttösuunnitelmaa seutupalvelut (Iisalmi ja Varkaus) on lopetettu neurologialla ja tullaan lopettamaan kardiologialla ja tukieliinkirurgialla 31.5.25 mennessä kustannuksien hillitsemiseksi ja laadukkaiden palveluiden tasavertaisen saatavuuden mahdollistamiseksi. Radiologian palvelurakennesuunnitelmaa on ajettu aktiivisesti eteenpäin osana koko HVA:n palveluverkkouudistusta. Hankinnoissa on noudatettu päätösvaltuuksia ja siirretty aktiivisesti tuotteita sopimustuotteiksi. Varautumissuunnitelmat on päivitetty ohjeiden mukaisesti. Omavalvontasuunnitelmat on laadittu toimintayksiköittäin annettujen ohjeiden mukaisesti sovitussa aikataulussa.

Sovitut tuottavuustoimet (mm. jalkautuvien palveluiden vähentäminen, tarvikkeiden karsiminen, hälytystyökorvauksien vähentäminen, säästövapaat, hoitopaikan valinnan vapauden kustannusten vähentäminen omaa toimintaa tehostamalla) ovat toteutuksessa suunnitellusti (tavoite 2,47M€, 1–4/25 toteuma 1,03M€). Toimintatuotot toteutuvat hieman yli talousarvion johtuen HVA välisen myynnin kasvusta (HVA välisen myynnin ennuste n. 1,5M€ yli TA-25). Menoissa ei ole vielä tuotu talousarvioon konsernihallinnosta siirtyneitä potilasvakuutusmaksuja (ennuste 1,2M€) eikä tasausmaksuja (ennuste 0,8 M€). Nämä huomioiden käyttökate eli sitova taso tullaan todennäköisesti saavuttamaan. Henkilöstökulut ja palveluiden ostot pysyvät talousarviossa, tarvikkeiden ylittyessä hieman johtuen tarvikkeiden yleisestä hintojen noususta; huomioitavaa kuitenkin on, että n. 50 % Sydän- ja Neurokeskuksen leikkaustoiminnasta liittyy HVA väliseen myyntiin.

Operatiivinen yksikkö

Hoitoa yli 6 kk odottaneitten määrä jatkaa vähenemistään siten, että vuodenvaihteessa hoitotakuujonossa oli n 1200 henkilöä, kun nyt heitä on n 1000. Silmätautien jono on jononpurkutoimista huolimatta ennallaan. Jonoutumisen taustalla on pääasiassa YTA alueen muiden HVA:en kyvyttömyys tuottaa silmätautien palveluita alueellaan YTA sopimuksen mukaisesti. Silmätautien hoidon tarpeen lisääntyminen vaatiikin muita toimenpiteitä ja resurssikohdennuksia, joita suunnitellaan. Toiminnan merkittävä kasvu aiheutuu pääasiassa silmätautien erikoisalalta muiden erikoiden toiminnan jatkuessa tasaisemmin entisellä volyymilla.

Kiireelliseen hoitoon pääsy on hyvällä tasolla kaikilla erikoisaloilla.

Hankinnoissa on noudatettu päätösvaltuuksia ja pyritty aktiivisesti siirtämään tuotteita kilpailutukseen ja sopimustuotteiksi. Varautumissuunnitelmat on päivitetty ohjeiden mukaisesti. Omavalvontasuunnitelmia on laadittu toimintayksiköittäin annettujen ohjeiden mukaisesti.

Talouden tulotavoitteen uskotaan täyttyvän pohjautuen toiminnan runsaaseen kasvuun. Menoja on kertynyt tässä vaiheessa 33,3 % raamasta, mikä olisi tasaisen kertymän ennusteen näkökulmasta juuri raamissa. Menot eivät useista tuottavuustoimista huolimatta kuitenkaan tule pysymään menoraamissa henkilöstömenojen, palveluiden tai tarvikkeiden osalta. Toisaalta tulot kasvavat menoja nopeammin ollen nyt 35,2 % budjetoidusta.

Lääkinnälliset palvelut

Lääkinnällisiin palveluihin kuuluu Hyvinvointialueen apteekki, Lasten ja nuorten keskus, Medisiininen keskus sekä Syöpäkeskus. Toiminnan volyymitavoitteet ovat hyvässä vauhdissa, vuoden 2025 alkukolmanneksessa, 1700 hoitojaksoa ja yli 75 000 käyntiä erikoisaloilla. Etäasioinnin

Yleiset palvelut

määrää on tietoisesti lisätty, ja se on nyt yli 40 % käynneistä. Hoitajaksojen pituus on ollut tavoitetta pidempi, sillä potilaat eivät ole päässeet riittävän nopeasti jatkohoitopaikkoihin tai kotiin annettaviin palveluihin. Läheteitä on saapunut yli 5700 vuoden alkukolmanneksen aikana. Alueelliset erikoissairaanhoidonpalvelut ovat jatkuneet suunnitelmien mukaisesti. 1-4/2025 toimintatuotot ovat paremmat kuin vastaavalla ajalla 2024, mutta vain noin 30 % talousarvion tavoitteesta. Hoitotakuussa vain yksittäisiä ylityksiä gastroenterologiassa ja endokrinologiassa.

Toimintakulut 1–4/2025 ovat 32 % talousarviosta, ja 900 000 euroa viime vuoden vastaavasta ajasta pienemmät. Varsinkin materiaalikuluissa on saavutettu merkittävää alentumista tälle vuodelle kilpailutusten ja hankintojen tarkentamisen avulla. Henkilöstömenot ovat talousarviossa (33 % talousarviosta). Materiaalikuluissa onnistunut lääkekilpailutus ja kliinisten lääketutkimusten lisääminen ovat auttaneet merkittävästi. Tuottavuustoimien tavoitteissa on pysytty. Ainoastaan lasten osastojen yhdistämiseen sekä tulkkauksipalveluihin suunnitellut säästöt eivät ole alkukolmanneksessa toteutuneet, tähän syynä merkittävä infektiokausi, josta johtuen lasten yhdysosasto on ollut kuormittunut tavallista enemmän sekä lisääntynyt tulkkauksipalvelujen tarve. Kokonaisuudessa kuitenkin tuottavuustoimien tavoite on täyttynyt alkuvuodesta, erityisesti Apteekin säästö-tavoite ylittynyt uusien toimintojen myötä.

Mielenterveys ja hyvinvointi

Mielenterveyspalveluissa hoitajaksojen määrän 690 jaksoa voi ennustaa tammi-huhtikuun toteuman perusteella yltävän vuoden 2024 toteumaan 2 600 jaksoa. Hoitajaksojen kesto 15 vrk ylittää vuoden 2024 keston, jolloin potilaiden hoito osastolla on ollut pidempiaikaista. Tämän voi nähdä toivottavana kehityksenä etenkin vaikeaoireisten potilaiden kohdalla. Läheteiden määrä on säilynyt lähes samana verrattuna vuoteen 2024.

Mielenterveyspalveluissa virkalääkäripula on jatkunut edelleen. Tavoitteena vuonna 2025 on vähentää ostopalvelulääkärikustannuksia 1,3 M€ vuoden 2024 toteumaan. Tammi-huhtikuun toteuman perusteella kumulatiivinen säästö ostopalvelulääkärikustannuksissa on noin 320 000 €, josta koko vuodelle arvioitu säästö noin 960 000 €. Tavoite on edelleen saavutettavissa, koska kesän aikana ostopalvelutoiminta on niukempaa ja syksyllä on tulossa muutama virkalääkäri.

Omaa palvelutuotantoa pyritään edelleen kehittämään siten, että pystytään vapautumaan ulkoa ostettavista ostopalveluista kuten psykoterapioista, neuropsykiatrisista valmennuksista ja päihdekuntoutuksesta. Vuoden -24 tammi-huhtikuun toteumaan verrattuna palvelujen ostot ovat vajaa 180 000 € pienemmät. Tavoitteesta ollaan jäljessä johtuen nuorisopsykiatrian ostopalvelujen lisääntymisestä. Kiinnitämme tähän huomiota.

Ongelmana on mielenterveys- ja päihdepalvelujen organisatorinen sekavuus hyvinvointialueella. Käytännöissä on alueellista eroa, jota on välttämätön jatkossa päästä yhtenäistämään. Palveluja tuotetaan peruspalveluissa, erityispalveluissa ja perhe- sekä vammaispalveluissa. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelurakennemuutos (R5) on nyt käynnistymässä. Tavoitteena on ensisijaisesti selvittää, saavutetaanko potilasprosessin parannusta nykyisellä organisaatorakenteella vai tarvitaanko organisaatiomuutos. Mielenterveyspalveluja tulee tarkastella kaikissa ikäryhmissä lapset, nuoret ja aikuiset.

Yleiset palvelut

Akuutti

Vuoden 2025 alusta alkaen palveluyksikkö Akuuttiin on kuulunut kolme toimintayksikköä. Aiemmin sosiaalihuollon päivystyspalvelut olivat osa päivystyksen toimintayksikköä, mutta vuoden 2025 alusta sosiaalihuollon päivystyspalvelut ovat muodostaneet oman toimintayksikkönsä, jonne kuuluvat sosiaali- ja kriisipäivystys sekä turvakotipalvelut. Vuoden 2025 alusta myös ensihoitopalveluiden toimintayksikön nimi muuttui liikkuvien sairaalapalveluiden toimintayksiköksi, johon maaliskuun 2025 alusta alkaen on ensihoitopalveluiden lisäksi kuulunut liikkuvan sairaalan toiminta sen siirryttyä ikääntyneiden toimialalta osaksi yleisten palveluiden toimialaa ja akuuttia. Ensihoitopalveluissa on lisäksi käynnistetty oleellisena osana rakenneuudistusta alue-ensihoidon toiminnan laajentaminen alkuvuoden aikana. Osana talouden sopeuttamista päivystyksen toimintayksikössä toteutettiin onnistuneesti päivystyspuhelinpalvelu -116117 käynnistäminen omana toimintana. Päivystyspuhelinpalvelu toteutettiin aiemmin ulkoisena ostopalveluna, joka loppui kokonaan 10.2.2025.

Liikkuvan sairaalan toiminta aloitti 1.3.2025 alkaen osana akuutin toimintaa, kun ikääntyneiden toimialaan kuulunut kotisairaaloiminta siirtyi osaksi yleisten palveluiden toimialaa ja palveluyksikkö akuuttia. Hanketyön tukemana liikkuvan sairaalan toimintaa on laajennettu kevään aikana jo Pielavedelle, jossa liikkuvan sairaalan toimintaa on käynnistetty onnistuneesti. Toimintaa on suunniteltu jo laajennettavaksi syksyllä 2025 Koillis-Savon alueella korvaamaan supistuvia ostopalveluita.

Talouden seuranta toteutuu kuukausittain ja sitä käsitellään palveluyksikön johtoryhmässä säännöllisesti. Keskeisimmät riskit talousarvion toteutumisessa liittyvät henkilöstökuluihin ja päivystyspalveluiden käyttöön muilla hyvinvointialueilla. Päivystyksen toiminnassa kroonistuneet jatkohoitoon siirtymisen haasteet aiheuttavat potilaiden päivystyksessä viettämän ajan epätarkoituksenmukaista pitkittymistä. Tämä johtaa henkilöstösuunnittelun sekä -resursoinnin haasteisiin ja näytetään merkittävänä riskinä henkilöstöbudjetin toteutumiselle ja aiheuttaa lisäksi muita ylimääräisiä kustannuksia. Ensihoidon työajan poikkeuslupa- ja sopimukseen sen noudattamisesta liittyvien haasteiden vuoksi ensihoidossa aiheutui alkuvuodesta moninkertainen määrä normaaliin verrattuna ylityö- ja hälytysrahakorvauksia. Sekä päivystyksessä että liikkuvissa sairaalapalveluissa on laadittu terveydenhuollon omavalvontasuunnitelmat. Myös sosiaalihuollon päivystyspalveluiden omavalvontasuunnitelmien päivittäminen/siirtäminen hyvinvointialueen pohjalle on meneillään.

Yleiset palvelut

Mittarit/tavoitteet

Mittarit	Tilinpäätös 2023	Tilinpäätös 2024	Tavoitetaso 2025	Toteuma 1-4/2025
Ydinyksiköt				
Hoitojaksojen määrä (n)	11 042	10 121	10 000	3 278
Hoitojaksojen kesto (pv)	5,00	4,23	3,00	4,52
Hoitojaksojen (osasto) potilaiden hoitoisuus (HoiQ) HL4-5 %-osuus			60	61,4
PSHVA sisäiset läheteet (n)	4 277	4 054	5 200	1 239
Lyhytjälkihoitoisen (PKL, PÄIKI, 23H) kirurgian osuus (%) leikkauksista	20,81 %	20,72 %	25,00 %	21,27 %
Yli 6 kk Hoidon odotus (n)	1 048	701	0	1 561
Operatiiviset palvelut				
Hoitojaksojen määrä (n)	12 267	10 475	11 000	3 506
Hoitojaksojen kesto (pv)	2,66	3,95	2,5	4,2
Hoitojaksojen (osasto) potilaiden hoitoisuus (HoiQ) HL4-5 %-osuus				
PSHVA sisäiset läheteet (n)	5 004	3 590	5 100	1 097
Lyhytjälkihoitoisen (PKL, PÄIKI, 23H) kirurgian osuus (%) leikkauksista		67,1	70,0	68,0
Yli 6 kk Hoidon odotus (n)		1 103	0	928
Lääkinnälliset palvelut				
Hoitojaksojen määrä (n)	5 460	5 833	5 000	1919
Hoitojaksojen kesto (pv)	3,82	5,54	3,6	6,3
Hoitojaksojen (osasto) potilaiden hoitoisuus (HoiQ) HL4-5 %-osuus			38	
PSHVA sisäiset läheteet (n)	7 062	7 335	7 100	2355
Yli 6 kk Hoidon odotus (n)		9	0	17,3
Mielenterveys ja hyvinvointi				
Hoitojaksojen määrä (n)	2 064	2 615	2 150	690
Hoitojaksojen kesto (pv)	7,32	11,44	7,02	15,02
Hoitojaksojen (osasto) potilaiden hoitoisuus (HoiQ) HL4-5 %-osuus			20,35	
PSHVA sisäiset läheteet (n)	1 406	1 242	1 320	369
Yli 6 kk Hoidon odotus (n)		16	0	7,3
Akuutti				
Hoitojaksojen määrä, päivystysosasto (n)	7 880	4 606	8 000	1263
Hoitojaksojen kesto, päivystysosasto (pv)	2,47	2,52	1	2,4
Hoitojaksojen (osasto) potilaiden hoitoisuus (HoiQ) HL4-5 %-osuus	66,80 %	68,20 %	32 %	72,5
PSHVA sisäiset läheteet (n)	0	3506	0	1071
Päivystysyksikön läpimenoaika (min) *)				

*) tietoa ei ole toistaiseksi raportointityökaluilla tuotettavissa, mutta seuranta aloitetaan heti kun tieto on käytettävissä

Tuottavuustoimenpiteiden toteutuminen

Toteutumista seurataan liitteenä olevalla taulukolla.

Toimilinjien talouden seuranta ja olennaisimmat poikkeamat talousarvioon

Suhteessa talousarvioon menot 1–4/2025 ovat 33 %. Menoluokittain henkilöstömenot (32 %) sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat (32 %) ovat TA mukaisella tasolla, palvelujen ostoissa hiukan

Yleiset palvelut

ylitystä (36 %). Tulojen osalta ulkohyvinvointialuemyynti on lähes tavoitteessaan talousarvioon verrattuna (31 %), ja se on kasvanut edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna n 1,5 miljoonaa euroa. Asiakasmaksuissa ollaan yli tavoitteen (41 %) verrattuna talousarvioon, todennäköisesti johtuen asiakasmaksujen korotuksista ja tulokehitys tulee tasoittumaan maksukattojen täyttymisen myötä vuoden kuluessa.

Toimilinjien toimenpiteet talousarvion pitävyyden varmistamiseksi

Erityispalveluiden käyttösuunnitelma on hyväksytty yleisten palveluiden lautakunnassa 16.1.2025, jonka jälkeen on käynnistetty käyttösuunnitelmassa kuvatut konkreettiset toimenpiteet. Tarvittaessa käyttösuunnitelmaan esitetään muutoksia.

Sisäisen valvonnan toteutuminen toimilinjalla

Palveluyksiköiden talouden seuranta toteutuu säännöllisesti kuukausittain ja toteumaa käsitellään palveluyksiköiden johtoryhmissä. Toimintaan liittyviä riskejä seurataan mm. Haipro ilmoitusten kautta. Henkilöstö- ja hankintapäätökset tehdään hallintosäännön mukaisesti

Yleiset palvelut, talousarvion toteutuminen 1–4/2025

YLEISET PALVELUT SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €	Tot. 1-4/2024	Tilinpäätös 2024	Alkuperäinen TA2025	Muutettu TA2025	Tot. 1-4/2025	Tot.-%
Toimintatuotot	49 352	156 904	163 816	167 816	54 135	32,3
Toimintakulut	-210 771	-657 096	-668 869	-666 052	-216 681	32,5
Toimintakate	-161 419	-500 192	-505 053	-498 236	-162 546	32,6

Yleiset palvelut
